

Δημητσάνα - Μεγαλόπολις, 1 Ίουνίου 2019

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΙΣ
(Ανά δεκαπενθήμερον)

2α Ήπιστολή πρὸς τοὺς Ήρεῖς
τῆς Ήραῶς Μητροπόλεως
Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι Ήρεῖς τῆς Μητροπόλεώς μας,
Εὐλογεῖτε!

Μετά τά γενικά πού σᾶς εἶπα γιά τήν θεία Λειτουργία στήν προηγούμενή μου πρώτη ἐπιστολή καί στά ὁποῖα ζητῶ ὑπακοή, ἀρχίζω νά σᾶς μιλῶ μέ τήν παρούσα μου ἐπιστολή πρακτικά σχετικά μέ τήν τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας.

1. Γιά νά τελέσει τήν θεία Λειτουργία ὁ ἱερεὺς λαμβάνει πρῶτα «καιρόν». Ἡ λέξη αὐτή εἶναι ἕνα παράγγελμα πρὸς τόν ἱερέα, γιά νά κάνει τήν σχετική Ἀκολουθία προετοιμαζόμενος γιά τήν θεία Λειτουργία. Δέν γνωρίζω, δέν ἔχω ἐρευνήσει τό γιατί ἡ Ἀκολουθία αὐτή ὀνομάστηκε «καιρός». Μέσα μου τό ἐρμηνεύω ὡς ἐξῆς: «Ἐφτασε ὁ καιρός! Ἡ μεγάλη ὥρα γιά τήν θεία Λειτουργία ἤρθε»! Πιστεύω δέ ὅτι αὐτό πραγματικά πρέπει περίπου νά εἶναι καί τό νόημα τῆς λέξεως αὐτῆς. Σ' αὐτό φαίνεται νά συμφωνεῖ καί τό γραφόμενο στίς λειτουργικές δέλτους, ὅτι ὁ ἱερεὺς λαμβάνει «καιρόν» «τοῦ καιροῦ ἐπιστάντος», ὅτι ἤλθε ἡ ἀναμενόμενη γλυκειά ὥρα γιά τήν θεία Λειτουργία.

Αὐτό ὅμως πού θέλω νά σᾶς πῶ τώρα, ἅγιοι Πατέρες, εἶναι ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ» λαμβάνεται ἔξω ἀπό τό ἱερό Βῆμα καί ὄχι ἐντός αὐτοῦ, ὅπως συνηθίζεται νά τό κάνουμε. Οἱ λειτουργικές δέλτοι τό λέγουν καθαρά αὐτό. Κατά τήν ὥρα πού λέγονται τά Καθίσματα «ὅτε ἱερεὺς καί ὁ διάκονος ἐξέρχονται τοῦ Βήματος ἵνα λάβωσι καιρόν». Κατ' οἰκονομίαν βέβαια μπορεῖ ὁ ἱερεὺς νά «πάρει» καιρόν καί ἐντός τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Ἀλλά ὄχι αὐτό, πού γίνεται κατ' οἰκονομίαν, νά γίνει μόνιμο ἔθος καί νά συμβαίνει ἔτσι πάντοτε. Ὑπάρχουν δέ καί ἄλλοι βαθύτεροι λόγοι πού ὁ «καιρός» πρέπει νά λαμβάνεται ἔξω ἀπό τό ἱερό Βῆμα. Κατά πρῶτον θά πῶ, εἶναι τό ὅτι ὁ μέλλων νά λειτουργήσῃ Ἱερεὺς πρέπει νά λάβει προηγουμένως συγγνώμην ἀπό τόν λαό. Γι' αὐτό στό τέλος τοῦ «καιροῦ» στρεφόμενος πρὸς τόν λαό ὑποκλίνεται σ' αὐτόν λέγοντας σιωπηλά, «συγχωρήσατέ με, ἀδελφοί μου χριστιανοί». Ἐπειτα χαιρεταί, πολύ χαιρεταί καί ὠφελεῖται ὁ λαός, ὅταν βλέπει τόν παπᾶ του ὅτι, γιά νά μπεῖ στό ἱερό καί νά λειτουργήσῃ, κάνει

πρῶτα μία εἰδική προσευχή καί προετοιμασία ἀσπαζόμενος τά ἱερά εἰκονίσματα. Πολύ πραγματικά ὠφελεῖ πνευματικά τόν λαό μας αὐτό. Ἀλλά, ὅταν ὁ Ἱερεὺς λαμβάνει «καιρόν» ἔξω ἀπό τό Ἱερό Βῆμα, αὐτό βοηθεῖ πνευματικά καί τόν ἴδιο τόν Ἱερέα. Τοῦ διδάσκει μυστικά νά μὴν ἐξοικειώνεται μέ τό Ἱερό Βῆμα. Γι' αὐτό, γιά νά μπεῖ σ' αὐτό καί νά λειτουργήσει, πρέπει πρῶτα νά κάνει προσευχή μετανοίας ἔξω ἀπ' αὐτό (ἀπό τό Ἱερό) ζητώντας ἀπό τόν Θεό τήν συγχώρηση καί τήν ἄδεια νά τόν καταδεχτεῖ νά εἰσέλθει στό Ἱερό, γιά νά τελέσει τό ἱερώτατο Μυστήριο, τήν θεία Λειτουργία. Ἀλλά θά πεῖ κανεὶς ἐδῶ ὅτι καί προηγουμένως ὁ Ἱερεὺς, ὅταν τελοῦσε τόν Ὅρθρο, ἦταν στό Ἱερό. Αὐτό, πατέρες, οἱ παλαιοὶ εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς τό θεράπευαν μέ δύο τρόπους: (1) Ἦ λάμβαναν «καιρόν» στήν ἀρχή-ἀρχή, προτοῦ ἀκόμη νά «βάλουν» τό «Εὐλογητός...» γιά τόν Ὅρθρο, ἢ (2) εἶχαν κρεμασμένο ἓνα πετραχήλι στό τέμπλο, στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, καί τελοῦσαν τίς Ἀκολουθίες ἐκτός τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, στό ὁποῖο τελοῦσαν μόνο τήν Θεία Λειτουργία. Στό Ἱερό Βῆμα εἶναι αὐτά τά κύρια καί βασικά: Ἡ ἅγια Τράπεζα καί ἡ Προσκομιδή. Καί αὐτά εἶναι μόνο γιά τήν θεία Λειτουργία. Μὴν σᾶς μπερδεύω ὅμως ἅγιοι Πατέρες. Τό πᾶν ἀπό αὐτά πού σᾶς εἶπα εἶναι ἡ εὐλάβειά μας στόν ἅγιο Ναό τοῦ Κυρίου καί ἰδιαίτερα στό ἅγιο Βῆμα. Προσοχή, μὴν πάθουμε ἐξοικείωση μέ τά Ἅγια, πού δυστυχῶς τήν πάθαμε. Ἐνα καθαρὸς στήν ψυχὴ Ἱερεὺς εἶδε μέσα στό Ἱερό ἱστάμενον ἓναν ἄγγελο. Ἐνοιωσε δέος ὅταν τόν εἶδε καί ὁ ἄγγελος τοῦ εἶπε: «Ἐγὼ ἀπό τότε πού ἐγκαινιάστηκε ὁ ἱερός αὐτός Ναός εἶμαι πάντα ἐδῶ καί φυλάττω τόν ἱερό χῶρο». Γι' αὐτό καί ἐμεῖς, ὅποιαδήποτε ὥρα εἰσερχόμαστε στό Ἱερό, πρέπει νά κάνουμε τόν σταυρό μας καί νά ἀσπαζόμαστε τήν εἰκόνα τοῦ ἀγγέλου τῆς πλευρικῆς θύρας, σάν νά ζητᾶμε τήν ἄδειά του καί τήν πρεσβεία του γιά νά μποῦμε στό Ἅγιο Βῆμα. Προσοχή: Ὁ ἄγγελος κρατάει σπαθί! Παρατηρῶ ὅμως, πατέρες, κάποιες ἀνευλάβειες καί γι' αὐτές ὄχι ἀπλῶς στενοχωροῦμαι, ἀλλά πονῶ πολύ. Γιά παράδειγμα: Πόσες φορές, μά πόσες φορές, σᾶς τό ἔχω πεῖ ὅτι, ὅταν θέλετε ἀπό τό ἓνα κλίτος τοῦ Ἱεροῦ νά πᾶτε στό ἄλλο, δέν θά περνᾶτε μπροστά ἀπό τήν Ἅγια Τράπεζα. Εἶναι ἀσέβεια αὐτό. Δέν εἶναι πέρασα ὁ τόπος αὐτός. «Ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἴκος Θεοῦ καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ» (Γεν. 28,17). Ὅταν, πατέρες, θέλετε ἀπό τό ἓνα κλίτος τοῦ Ἱεροῦ νά πᾶτε στό ἄλλο, θά περνᾶτε ἀπό τό ὀπισθεν μέρος τῆς Ἁγίας Τράπεζας. Θυμᾶμαι μάλιστα ὅτι ὅταν ἤμουν παιδάκι στό ἱερό, ἓνας εὐλαβέστατος ἱερεὺς μου εἶπε, ὅταν περνᾶω πίσω ἀπό τήν Ἅγια Τράπεζα, νά κάνω τόν σταυρό μου περνώντας. Γι' αὐτό, ἀπό ἱερὴ συνήθεια, μέ βλέπετε καί τώρα, καί σέ ὥρα πού δέν γίνεται Ἀκολουθία, ὅταν περνῶ πίσω ἀπό τήν Ἅγια Τράπεζα, κάνω τόν σταυρό μου. Ἅγια συνήθεια! Μὴν περνᾶτε μπροστά ἀπό τήν Ἅγια Τράπεζα, ἀδελφοί καί πατέρες, γιά τήν μετάβασή σας ἀπό τήν μία πλευρά τοῦ Ἱεροῦ στήν ἄλλη. Ξαναλέγω ὅτι εἶναι ἀνευλάβεια καί ἀσέβεια αὐτό. Θυμηθεῖτε τό θαῦμα πού ἔκανε ἡ Παναγία ἡ Γοργοῦπήκοος τοῦ ἁγίου Ὁρους στόν ἀνευλαβῆ μοναχό, πού περνοῦσε ἀδιάφορα μπροστά ἀπό τήν θαυματουργό τῆς Εἰκόνα ἔχοντας καί τά εἶδη τῆς ἐργασίας του. Τόν τύφλωσε!... Ἡ δέ Ἅγια Τράπεζα, τό πανάγιο Θυσιαστήριο, εἶναι ἀνώτερο ἀπό τήν Εἰκόνα.

Μετά τόν καιρό ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά ἔλθει νά προσκυνήσει τό Ἱερό Βῆμα. Εἰσερχόμενος, λοιπόν, στό Ἱερό (ἀπό τήν βορεία πύλη) λέγει καθ' ἑαυτόν: «Εἰσελεύσομαι εἰς τόν ἅγιόν Σου οἶκον. Προσκυνήσω μίαν θεότητα, προσκυνουμένην τρισυποστάτως ἐν Πατρί (καί κάνει μία μετάνοια στήν Ἁγία Τράπεζα) καί Υἱῶ (δεύτερη μετάνοια) καί Ἁγίῳ Πνεύματι (τρίτη μετάνοια στήν Ἁγία Τράπεζα), νῦν καί αἰεὶ καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰῶνων».

2. Στήν συνέχεια ὁ ἱερεὺς ἐνδύεται τά ἄμφιά του, γιά νά ἱεουργήσει. Εἶναι μία σπουδαία πάλι λειτουργική πράξη αὐτή καί πρέπει ὁ Ἱερεὺς νά τήν κάνει ἐνσυνειδήτητα καί μέ ἱεροπρέπεια. Μέ ἱεροπρέπεια καί ὄχι κουβεντιάζοντας μέ τούς ἄλλους συλλειτουργούς του. Γιά τήν ἱεροπρέπεια τοῦ Ἱερέα τήν ὥρα αὐτή βοηθᾷ ἡ σκέψη νά γνωρίζει καί νά ἐννοεῖ συνειδητά τό τί κάνει ἐνδύόμενος τά ἄμφιά του. Ἀκουστε, πατέρες: Ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐά μέ τήν ἁμαρτία τους πού ἔπραξαν στό παράδεισο, πού τήν λέμε «προπατορικό» ἁμάρτημα, «γυμνώθηκαν», λέει ἡ Ἁγία Γραφή καί ντράπηκαν ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Γυμνώθηκαν ἀπό τό «ἄμφιο» (= τό ἔνδυμα) τῆς ἀθωότητος. Γι' αὐτό καί ντράπηκαν. Γυμνοὶ ἦταν καί πρῶτα, πρὶν ἀπό τήν ἁμαρτία τους, ἀλλά δέν ντρέπονταν (βλ. Γεν. 2,25. 3,7), γιατί ἦταν ντυμένοι μέ τήν ἀθωότητα. Τώρα, λοιπόν, πού ὁ ἱερεὺς θά παρασταθεῖ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, γιά νά Τόν λειτουργήσει, πρέπει νά εἶναι ντυμένος στήν ψυχὴ μέ τό ἔνδυμα τῆς ἀρετῆς. Γι' αὐτό καί ὅταν ἐνδύεται τό τελευταῖον τοῦ ἄμφιο λέγει: «Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην» (= ὅλη τήν ἀρετή). Ἐνδύόμενος κάθε ἄμφιό του ὁ ἱερεὺς λέγει μιά εἰδική εὐχὴ ἢ ἓνα ἰδιαίτερο ψαλμικό στίχο. Καί κάθε ἄμφιο ἔχει ἓνα ἰδιαίτερο νόημα καί σημασία καί ὑπενθυμίζει ἓνα ἰδιαίτερο διακόνημα τοῦ ἱερέως.

Θά πρέπει νά ἔχετε παρατηρήσει, ἅγιοι Ἱερεῖς, ὅτι τά Ἄμφια τοῦ Ἀρχιερέα δέν διαφέρουν ἀπό τά ἄμφια τοῦ Ἱερέα. Ὁ σάκκος τοῦ Ἀρχιερέα εἶναι τό φελόνιο τοῦ Ἱερέα. Γι' αὐτό καί ἓνα ποίημά του ὁ Κωστής Παλαμαῆς λέγει: «Μές στά φελόνιά τους χρυσοὶ ἐπίσκοποι καί παπάδες»! Ἕνα μόνο ἄμφιο ἔχει περισσότερο ὁ Ἀρχιερεὺς, τό Ὠμοφόριο. Καί αὐτό τό ἀποκλειστικὰ ἀρχιερατικό ἄμφιο δηλώνει τό μεγάλο ποιμαντικό ἔργο τοῦ Ἀρχιερέα, τό νά βρῖσκει τά ἀπολωλότα πρόβατα, ψυχές, δηλαδή, πεσμένες στήν ἁμαρτία, καί νά τίς παίρνει στόν «ῶμο» του, στήν καρδιά του, γιά νά τίς φέρει στόν Θεό. Γιατί αὐτόν τόν συμβολισμό ἔχει τό Ὠμοφόριο τοῦ Ἀρχιερέα. Συμβολίζει τόν Μέγα Ἀρχιερέα καί Ἀρχιποίμενα Χριστόν, πού ἄφησε τά 99 πρόβατα (τά 9 δηλαδή τάγματα τῶν Ἀγγέλων) καί σαρκώθηκε γιά τό ἓνα ἀπολωλός πρόβατο, τήν ἁμαρτήσασα ἀνθρωπίνη φύση, τήν ὁποία ἔσωσε καί τήν προσήγαγε μέ τήν Ἀνάληψή Του στόν οὐράνιο Πατέρα Του. Ἀφοῦ δέ τοιαύτη ὑψηλή ἐννοια ἔχουν τά Ἄμφια τοῦ Ἱερέα, πρέπει νά εἶναι καθαρὰ καί εὐπρεπισμένα, ἀφοῦ μέ αὐτά θά παρασταθεῖ στόν Βασιλέα Ἰησοῦ Χριστό. Νά εἶναι ὅμως τά Ἄμφια ἀπλᾶ καί ὄχι πολυδάπανα καί προκλητικά στόν πτωχό λαό μας.

Εὐλογεῖτε, ἀγαπητοί μου πατέρες Ἱερεῖς. Σᾶς εὐχομαι πλούσια τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σέ σᾶς, τήν οἰκογένειά σας καί τό ποιμνίό σας. Εὐχεσθε καί ὑπέρ ἐμοῦ.

Μέ πολλές εὐχές καί πολλή ἀγάπη,
† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας